

Warszawa, 29 czerwca 2021 r.

Podsekretarz Stanu

DLPC-V.0513.6.2021

Pan
Aleksander Pocięj
Przewodniczący Komisji
Praw Człowieka Praworządności
i Petycji

Szanowny Panie Przewodniczący,

w związku z przekazaną wraz z pismem z dnia 27 maja 2021 r., znak: BPS.DKS.KPCPP.0330.17.2021, petycją nr P10-99/20, uprzejmie przedstawiam stanowisko Ministra Sprawiedliwości w zakresie postulatu dotyczącego zmiany art. 328 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575 z późn. zm.), dalej: k.p.c.

W ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości, propozycja zmiany art. 328 k.p.c. poprzez umożliwienie stronom oraz pełnomocnikom obecnym podczas ogłoszenia wyroku, złożenia ustnie do protokołu rozprawy wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku, nie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 125 § 1 k.p.c. pisma procesowe obejmują wnioski i oświadczenia stron składane poza rozprawą. Przepis ten konstruuje ogólną zasadę obowiązującą w postępowaniu cywilnym, z której wynika, że czynności procesowe poza rozprawą dokonywane są w formie pism procesowych. Posiedzenia jawne dzielą się na rozprawy oraz inne posiedzenia jawne niebędące rozprawami. Ogłoszenie wyroku następuje na posiedzeniu jawnym (art. 326 § 2 k.p.c.), lecz po zamknięciu rozprawy (art. 316 § 1 *in principio* k.p.c.) co oznacza, że wniosek strony o sporządzenie uzasadnienia wyroku, składany jest poza rozprawą, a więc i on musi przybrać postać pisma procesowego.

Wyjątek od przedstawianej zasady ustanowiony został w art. 466 k.p.c. stosownie do którego pracownik lub ubezpieczony działający bez adwokata lub radcy prawnego może zgłosić w sądzie właściwym ustnie do protokołu powództwo oraz treść środków odwoławczych i innych pism procesowych. (...). Wykładnia językowa art. 466 k.p.c. jest jednoznaczna. Dotyczy on pracownika lub ubezpieczonego działającego bez adwokata lub

radcy prawnego. Odstępstwo od jasnego i oczywistego sensu przepisu wyznaczonego jego jednoznacznym brzmieniem mogą uzasadniać tylko szczególnie istotne i doniosłe względy prawne, społeczne, ekonomiczne lub moralne. Przepis art. 466 k.p.c. ma na celu przyznanie podmiotom procesowym, z reguły nieposiadającym wiedzy prawniczej oraz gorzej radzącym sobie z prowadzeniem własnych spraw, uprawnień pozwalających na odstępstwo od formalnych wymagań obowiązujących w postępowaniu cywilnym. Udział profesjonalnego pełnomocnika po stronie pracownika lub ubezpieczonego powoduje, że względy, dla których ustanowiono powyższy przywilej, przestają istnieć (por. powoływane przez Sąd Apelacyjny postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2005 r., I PZ 44/05, OSNP 2006 nr 1-2, poz. 16) (*Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 1 czerwca 2012 r. II UZ 19/12*).

Możliwość złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku ustnie do protokołu istniała w przeszłości również w postępowaniu uproszczonym – wniosek mógł zostać zgłoszony bezpośrednio po ogłoszeniu wyroku - art. 505⁸ § 1 k.p.c. Cytowany przepis, na gruncie stanu prawnego przed wejściem w życie nowelizacji z 4 lipca 2019 r., stanowił, że wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku strona może zgłosić również do protokołu bezpośrednio po ogłoszeniu wyroku. Możliwość ustnego złożenia powyższego wniosku nie wyłączała zastosowania ogólnej zasady z art. 328 § 1 k.p.c. Z literalnego brzmienia omawianego przepisu wynikało, że ustne złożenie wniosku musiało nastąpić w trakcie posiedzenia, na którym wydano wyrok, ale dopiero po ogłoszeniu sentencji wyroku. Wyjaśniając przyczyny uchylenia art. 505⁸ § 1 k.p.c. wskazano, że § 1 ma charakter porządkowy. Ostatecznie ujednolicono zasadę, że wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku może być złożony tylko na piśmie. Według uzasadnienia projektu uchylenie § 2 było konsekwencją wyłączenia możliwości złożenia apelacji bez wniosku o sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku.

Należy przede wszystkim podkreślić, że wyłączenie możliwości złożenia ustnego wniosku o uzasadnienie wyroku w postępowaniu uproszczonym stanowiło też konsekwencję innych zmian wprowadzonych przywołaną ustawą z dnia 4 lipca 2019 r., a polegających na przyjęciu zasady odpłatności takich wniosków. W aktualnie obowiązującym modelu sam fakt złożenia wniosku ustnie do protokołu otwierałby problem jego opłacenia. Nie sposób bowiem przyjąć, że w przeciwieństwie do pisma sądowego, w którym zawarto wniosek o doręczenie orzeczenia wraz z uzasadnieniem, że ustnie złożony wniosek byłby od takiej opłat zwolniony. Pogląd taki należy wywodzić z treści art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 755 ze zm.). W konsekwencji

złożenia ustnego wniosku o uzasadnienie w większości przypadków zachodziłaby konieczność wezwania strony do uiszczenia brakującej opłaty, względnie zwrotu pisma – stosownie do treści art. 130^{1a} § 1 k.p.c. – jeżeli wnoszącym byłby adwokat lub radca prawny, rzecznik patentowy albo Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej. W ostatecznym rozrachunku wprowadzenie postulowanych rozwiązań w znikomym stopniu przyczyniłoby się do przyspieszenia rozpoznawania spraw.

Na marginesie należy podnieść, że wskazana w petycji regulacja, zawarta w art. 517h ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego, odnosi się do postępowania przyspieszonego, będącego na gruncie k.p.k. postępowaniem szczególnym. W kodeksie postępowania cywilnego postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych jest także postępowaniem odrębnym, a zawarte w nim rozwiązania mają charakter wyjątkowy. Z uwagi na podstawowe różnice celów i zasad rządzących postępowaniem karnym i cywilnym, zaczerpnięcie rozwiązań z przyspieszonego postępowania karnego do ogólnych reguł prowadzenia procesu cywilnego nie znajduje racjonalnego uzasadnienia.

Mając na uwadze powyższe, w ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości brak jest dostatecznych podstaw do dokonywania ingerencji w treść przepisów k.p.c. w objętym petycją zakresie. Kształt obowiązujących rozwiązań nie daje też podstaw do przyjęcia, aby aktualne brzmienie komentowanego przepisu wpływało w jakikolwiek negatywny sposób na ochronę praw stron i uczestników postępowania cywilnego. Przepis art. 328 k.p.c. nie budzi też poważniejszych wątpliwości interpretacyjnych na gruncie praktyki i orzecznictwa sądów, co mogłoby stanowić asumpt do rozważań nad potrzebą ewentualnych działań legislacyjnych. Do tej pory Ministerstwu Sprawiedliwości nie były sygnalizowane, na gruncie wskazanego przepisu, problemy wskazujące na istnienie barier w dostępie do sądu lub w zakresie realizacji prawa strony do rzetelnego procesu. Również autor petycji takowych nie wskazuje.

Mając na uwadze powyższe, Ministerstwo Sprawiedliwości nie dostrzega potrzeby podjęcia prac legislacyjnych we wskazanym w przedłożonej petycji kierunku.

Z poważaniem,

Katarzyna Frydrych

/podpisano elektronicznie/